

Svar på spørsmål om regelverk - karakter i oppførsel

Utdanningsdirektoratet svarer på spørsmål fra Fylkesmannen i Hedmark knyttet til nedsettelse av karakter i oppførsel.

TOLKNINGSUTTALELSE | 22.08.2018

Denne tolkningsuttalelsen er markert som utgått fordi den omhandler den gamle opplæringsloven.

Vi viser til spørsmål om regelverk knyttet til nedsettelse av karakter i oppførsel. Vi kan ikke ta stilling til den konkrete saken, men vil svare på spørsmålet på generelt grunnlag.

I forskrift til opplæringsloven (forskriften) § 3-5 står det: «i vurderingen av orden og atferd skal det tas hensyn til forutsetningene eleven har. Til vanlig skal det ikke legges avgjørende vekt på enkelthendelser, unntatt dersom enkelthendelsen er særlig klanderverdig og grov».

I rundskriv Udir-8-2014 i punkt 9.5, står det: «Når en elev vurderes i orden og i atferd, skal det foretas en helhetlig vurdering av eleven opp mot reglene i ordensreglementet over en lengre tidsperiode [...] Vanligvis skal ikke læreren ved fastsettelse av karakter i orden eller atferd legge avgjørende vekt på enkelthendelser. Unntaket er ved særlig klanderverdige eller grove enkelthendelser, f.eks. grov vold [...] Det påpekes at en grov eller klanderverdig enkelthendelse kan få vekt i en samlet vurdering av karakteren, uten at den nedsatte karakteren nødvendigvis fremstår som en sanksjon kun for denne hendelsen.»

I forskriften § 3-6 andre ledd står det:

«Frå 8. årstrinnet og i vidaregåande opplæring skal vurdering i orden og i åtferd givast med karakterar. I

orden og i åtferd skal då desse karakterane nyttast:

- a) God (G): vanleg god orden og vanleg god åtferd
- b) Nokså god (Ng): klare avvik frå vanleg orden og frå vanleg åtferd
- c) Lite god (Lg): i ekstraordinære tilfelle ved store avvik frå vanleg orden og frå vanleg åtferd.»

Det er ingenting i forskriften eller forarbeidene som tilsier at karakteren ikke kan settes ned fra G til Lg. Etter forskriften og forarbeidene skal det imidlertid mye til for at karakteren i det hele tatt kan settes ned på grunn av en enkelthendelse. Karakteren i oppførsel skal vanligvis settes etter en helhetsvurdering, og en enkelthendelse skal i utgangspunktet ikke være avgjørende. I rundskrivet vises det til at det må være «særlig klanderverdig eller grove enkelthendelser», og grov vold nevnes som eksempel. Eksempelet viser dermed til en straffbar handling som er av en alvorlig art. Dette understreker at det skal mye til før en enkelthendelse i det hele tatt kan medføre nedsatt karakter.

Fordi det skal mye til for at en enkelthendelse i det hele tatt kan medføre at karakteren i oppførsel settes ned, vil det naturligvis måtte være ekstraordinære tilfeller som gjør at karakteren kan settes ned to karakterer på grunn av en enkelthendelse.

Skolen kan selv velge hvilke av tiltakene eller sanksjonene i deres ordensreglement de ønsker å benytte ved konkrete tilfeller av brudd på ordensreglementet. Alle reaksjoner må imidlertid stå i forhold til alvorlighetsgraden av bruddet på ordensreglementet, slik at det må være forholdsmessighet mellom forseelse og reaksjon.

Etter forskriften § 5-13 skal kontaktlærer og rektor gi en uttalelse som skal legges ved dersom eleven klager. I denne uttalelsen skal de «gjere greie for kva for karakterar i orden og i åtferd som har vore gitt tidlegare, kva for tiltak skolen har sett i verk for å rette på forholda, og ei fyldig grunngiving for karakteren. Kopiar av ordensreglementet for skolen, utskrift av protokollen som viser korleis skolen har behandla saka m.m., skal leggjast ved fråsegna.»

Skolen må sende inn både ordensreglementet og begrunnelse for karakteren. Vi mener at dette må tolkes slik at fylkesmannen i klagesaksbehandlingen både skal vurdere om handlingen og sanksjonen er lovlig, og i tillegg om det er forholdsmessighet mellom forseelsen og sanksjonen.

Vi vil understreke at vi med dette ikke har tatt stilling til den konkrete saken, og at dere må gjøre en selvstendig vurdering av det konkrete tilfellet.

Vår referanse: 2018/20624